

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.П.Клочан, кандидат економічних наук, доцент

В.В.Клочан, кандидат економічних наук, доцент, докторант

Н.І.Костаневич, кандидат економічних наук, доцент

Миколаївський державний аграрний університет

У статті наведено результати аналізу інвестиційної діяльності в розрізі окремих сільськогосподарських підприємств Миколаївської області.

Ключові слова: *інвестиції, реальні інвестиції, фінансові інвестиції, капітальне будівництво, необоротні активи.*

Постановка проблеми. Найбільш вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні є інвестиційна діяльність. Значення інвестицій важко переоцінити для сільського господарства, яке за станом основних засобів належить до технічно відсталих галузей, основні засоби яких зношені більш ніж на 60%. Інвестиції є основою для розширеного відтворення процесу виробництва, розроблення та запровадження у виробництво нових прогресивних технологій, підвищення конкурентоспроможності та якості сільськогосподарської продукції, розвитку соціальної інфраструктури на селі, вирішення проблем безробіття тощо. Але в останні десятиліття майже повна зупинка інвестиційної діяльності в сільському господарстві призвела до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі.

Аналіз останніх досліджень. Питання інвестиційної діяльності були предметом дослідження таких відомих вчених, як В.Г. Андрійчук, І.А. Бланк, М.Я. Дем'яненко, І.І. Лукінов, Т.В. Майоров, Б.І. Пасхавер, П.С. Саблук, Н.О. Татаренко та інших. Але в працях цих вчених здебільшого розглядалися теоретичні питання інвестиційної діяльності або наводився аналіз інвестиційної діяльності на прикладі республіки чи області. При цьому багато праць присвячено фінансовим інвестиціям, а також методиці вибору і обґрунтування інвестиційних про-

ектів, але недостатньо досліджувалися проблеми інвестиційної діяльності окремих адміністративних районів.

Мета дослідження. На основі фактичних матеріалів проаналізувати інвестиційну діяльність в розрізі окремих господарств Вознесенського і Первомайського районів.

Викладення основного матеріалу. Інвестиції, згідно із законом України „Про інвестиційну діяльність”, це вкладення всіх видів майнових і інтелектуальних цінностей в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті чого створюється дохід або досягається соціальний ефект [1].

Тому під інвестиційною діяльністю розуміється діяльність із вкладання грошових коштів на період понад один рік у виробничі проекти, цінні папери, нерухомість, статутні фонди інших підприємств та інші об’єкти господарської діяльності з метою отримання ефекту (прибутку), здійснення якої пов’язано з факторами часу і ризику. Інвестиційна діяльність є важливим напрямком фінансово-господарської діяльності підприємства.

Дослідження останніх років показали, що найпривабливішими видами діяльності для вкладення інвестицій в Миколаївській області є промисловість, будівництво, транспорт. Спад інвестиційної активності в сільському господарстві зумовлено багатьма факторами.

Основними джерелами фінансування інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств є власні кошти підприємств, так як вкладання зовнішніх інвесторів, в тому числі іноземних, займають незначну питому вагу внаслідок низької норми прибутку, низького рівня технологічної оснащеності підприємств, повільного обороту коштів, високого ступеня ризику.

Скорочення власних інвестицій сільськогосподарських підприємств сталося внаслідок погіршення їх фінансового стану, погіршення умов отримання кредитів, високої процентної ставки за кредит.

Залежно від об’єкта інвестування розрізняють реальні і фінансові інвестиції. Реальні або капітальні інвестиції – це вкла-

дення коштів у матеріальні активи у формі капітальних вкладень в нове будівництво, переозброєння, модернізацію. Фінансові інвестиції – це фінансові вкладення, які можуть здійснюватися у фондові інструменти (акції, облігації, інвестиційні сертифікати) і у грошові інструменти (депозитні вклади в банках).

Для проведення аналізу інвестиційної діяльності нами у 2007 році було проведено обстеження 46 підприємств Вознесенського, Миколаївського, Очаківського, Первомайського районів. Результати обстеження показали, що через нестачу фінансових ресурсів інвестиційною діяльністю займається обмежена кількість підприємств області. Причому займаються в основному, реальними інвестиціями. Наприклад, з 11-ти сільськогосподарських підприємств Очаківського району, які звітують перед управлінням агропромислового розвитку, в 2007 році фінансові вкладення проводили 2 підприємства, з 15-ти сільськогосподарських підприємств Вознесенського району – теж 2 підприємства. З 8-ми обстежених підприємств Первомайського району в п'яти були реальні інвестиції, що видно з даних таблиці 1.

Як видно з даних таблиці 1, в 5-ти господарствах Первомайського району в 2007 році фінансових інвестицій не було. Реальні інвестиції від 89% до 100% склалися з інвестицій, спрямованих на придбання основних засобів.

В трьох з 5-ти господарств з 1,5% до 10,8% реальних інвестицій було використано на формування основного стада. Так як сума інвестицій в цих підприємствах незначна, складає від 0,06 до 0,10 тис. грн на 1 га сільськогосподарських угідь, вони не могли бути спрямовані на будівництво нових основних засобів.

Серед обстежених підприємств найбільша сума інвестицій (4,6 тис. грн в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь) вкладалася у 2007 році в ВАТ „Зелений Гай” Вознесенського району. Тому на прикладі цього господарства проведемо аналіз структурних змін і динаміки інвестування за останні три

роки з ціллю визначення пріоритетів в реалізації технічних і стратегічних цілей підприємства (табл. 2).

Таблиця 1

**Обсяг та структура інвестицій
сільськогосподарських підприємств
Первомайського району в 2007 році**

Підприємства	Види інвестицій						
	Всього сума, тис. грн	в т.ч. реальні		придбання основних засобів		формування основного стада	
		сума, тис. грн	струк- тура,%	сума, тис. грн	струк- тура,%	сума, тис. грн	струк- тура,%
ПСП „Парти- занська іскра”	152,0	152,0	100,0	136	89,5	16,0	10,5
ПСП ім. Т.Г.Шевченко	329,0	329,0	100,0	324,0	98,5	5,0	1,5
ПСП „Ніко”	521,0	521,0	100,0	521,0	100,0	-	-
ПСП „Корпорація України”	316,0	316,0	100,0	316,0	100,0	-	-
ПСП „Кумари”	176,0	176,0	100,0	157,0	89,2	19,0	10,8

Таблиця 2

**Динаміка обсягів і структури інвестицій в ВАТ
„Зелений Гай” Вознесенського району**

Види інвестицій	2005 р.		2006 р.		2007 р.	
	сума, тис. грн	струк- тура,%	сума, тис. грн	струк- тура,%	сума, тис. грн	струк- тура,%
I. Реальні, всього	4971,0	96,5	5453,5	96,8	7626,0	97,4
в т.ч. на капітальне будівництво	1351,3	26,2	447,4	7,9	-	-
придбання основних засобів	1088,2	21,1	1564,5	27,8	-	-
вкладення в бага- торічні насадження	2487,4	48,3	3310,3	58,8	7226	97,4
формування осно- вного стада	7,0	0,1	131,3	2,3	-	-
інші капітальні інвестицій	37,1	0,7	-	-	-	-
II. Фінансові, всього	180	3,5	180	3,2	200	2,6
в т.ч. в акції інших підприємств	180	3,5	180	3,2	200	2,6
Разом	5151	100	5633,5	100	7826	100

Як видно з даних таблиці 2, і в цьому підприємстві перевага надається реальним інвестиціям. Фінансові інвестиції займають від 2,6 до 3,5% загальних інвестицій підприємства, причому спостерігається тенденція зниження їх питомої ваги з 3,5% у 2005 р. до 2,6% у 2007 р. Фінансові інвестиції ВАТ „Зелений Гай” – це вкладення в акції інших підприємств. В цілому, за рахунок суми реальних інвестицій спостерігається тенденція зростання суми інвестицій. Так, в 2005 році загальна сума інвестицій склала 5151 тис. грн, у 2006 році вона зросла на 9,4% і склала 5633,5 тис. грн. У 2007 році, в порівнянні з 2005 роком, сума інвестицій зросла на 51,91% і становить 7826,0 тис. грн.

У структурі реальних інвестицій ВАТ „Зелений Гай” найбільшу питому вагу займають вкладення в багаторічні насадження, питома вага яких коливається від 48,3% у 2005 році до 97,4% у 2007 році. Значну питому вагу у 2005 – 2006 роках займали витрати на придбання основних засобів та капітальне будівництво.

За цей період сталися такі структурні зрушення. Знизилася питома вага витрат на капітальне будівництво з 26,2% у 2005 році до 7,9% у 2006 році. В той же час зросла питома вага витрат на придбання основних засобів з 21,1% у 2005 році до 27,8% у 2006 році, на формування основного стада – з 0,1% у 2005 році до 2,3% у 2006 році. У 2007 році всі реальні інвестиції були вкладені в багаторічні насадження.

Ефективність досягнення завдань інвестування може бути оцінена за рухом грошових потоків від інвестиційної діяльності, який складається з платежів, пов'язаних з придбанням основних засобів, надходженням основних засобів, надходженням коштів від продажу необоротних активів, наданням позики іншим підприємствам (табл. 3).

Аналізуючи дані таблиці 3, можна зазначити, що в більшості обстежених сільськогосподарських підприємств Первомайського району останніми роками видатки від інвестиційної діяльності перевищували суму надходжень, в резуль-

таті чого чистий рух коштів був негативним. Від'ємне сальдо свідчить про інвестування у розвиток та модернізацію підприємств, що покращує їх конкурентну позицію.

Таблиця 3

Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств Первомайського району

Підприємства	Надходження, тис. грн	в Т. Ч.		Видатки, тис. грн	в Т.Ч.		Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності
		від реалізації необоротних активів	фінансових інвестицій		на придбання необоротних коштів	інші платежі	
ПСП „Ніко” 2006 р. 2007 р.	- -	- -	- -	1276 521	1276 521	- -	- 1276 -521
ПСП „Корпорація України” 2006 р. 2007 р.	75,0 34,0	75,0 34,0	- -	426 316	426 316	- -	-351 -282
ПСП „Кумари” 2006 р. 2007 р.	- -	- -	- -	353 506	315 176	38 330	-353 -506
ПСП „Партизанська іскра” 2006 р. 2007 р.	43 24,5	43 18,9	- 5,6	255 15,2	255 15,2	- -	-212 9,3
ПСП ім.Т.Г.Шевченко 2006 р. 2007 р.	- -	- -	- -	330 329	330 329	- -	-330 -329

Надходження коштів в 2006-2007 роках було лише в двох підприємствах – ПСП „Корпорація України” і ПСП „Партизанська іскра” в основному за рахунок реалізації необоротних активів. Зростання суми видатків спостерігається в ПСП „Кумари” за рахунок інших платежів. В решті підприємств спостерігається зниження суми видатків на придбання необоротних активів, що впливає на зниження чистого руху коштів від інвестиційної діяльності.

Як показали результати обстеження сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, внаслідок інвести-

ційної непривабливості сільського господарства реальними джерелами фінансових ресурсів є власні кошти підприємства. Але через їх обмеженість суми інвестування мізерні. Тому сільськогосподарські підприємства практично не інвестують кошти в фінансові інвестиції, капітальне будівництво. Інвестиції в основний капітал в основному спрямовані на технічне переозброєння основних виробничих засобів, формування основного стада, вкладення в багаторічні насадження.

Висновки. Використання внутрішніх джерел дає певний ефект, але не вирішує проблеми інвестування сільськогосподарства, яке потребує активної інвестиційної діяльності, спрямованої на оновлення і підвищення технічного рівня основних виробничих засобів. Цю проблему можна вирішити лише поєднанням власних і залучених джерел інвестування, що потребує удосконалення механізму державного регулювання інвестиційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України „Про інвестиційну діяльність” //ВВР.- 1991.- №47. — С. 646.